

**DESTEK EĞİTİM ODALARINDA DERS VEREN ÖĞRETMENLERİN
KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK KULLANILAN MATERYAL VE
TEKNOLOJİK ALETLERİN TEMİNİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN
İNCELENMESİ**

**INVESTIGATION OF THE OPINIONS OF TEACHERS TAUGHT IN THE
RESOURCE ROOM ON THE SUPPLY OF MATERIALS AND TECHNOLOGICAL
TOOLS USED FOR INCLUSIVE STUDENTS**

Prof. Dr. Hakan SARI¹
Arş. Gör. Emine SEÇİL KARAMUKLU²

Öz

Eğitimde fırsat eşitliğine en çok ihtiyaç duyan kesim özel gereksinimli öğrencilerdir. Destek eğitim odalarında ders veren öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik görüşlerinin incelenmesi hususunda yapılmış olan çalışmalarda nispeten genel hususların dikkate alındığı özellikle yardımcı kaynakların temini hususunda yapılmış çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, bu araştırma; destek eğitim odalarında ders veren öğretmenlerin materyal ve teknolojik aletlerin teminine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda; yardımcı kaynakların güncel kaynaklardan oluşması, kullanılan kaynakların öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde olması, materyal ve dokümanların hangi tür araç-gereçlerden oluşması gerekliliği ile kaynaştırma öğrencilerinin bireysel özelliklerinin, akademik başarılarının ve özgüvenleri ile benlik algılarının güçlendirilmesinin dikkate alınması ile kullanımının avantaj/dezavantaj durumları

¹ Necmettin Erbakan Üniversitesi, Özel Eğitim Bölümü, e-mail: hakansari@gmail.com, Orcid: 0000-0003-4528-8936

² Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Özel Eğitim Bölümü, e-mail: emine.secil58@gmail.com, Orcid: 0000-0002-6010-8406

araştırmanın alt amaçları olarak belirlenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Yöntemi kullanılmıştır. Araştırma 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Sivas, Ankara ve Gaziantep illerine bağlı ilkokul ve ortaokullarda görev yapan 20 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” ile elde edilmiştir. Geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu uzman görüşü alınarak tekrar yapılandırılmış ardından pilot uygulaması gerçekleştirilmiştir. Araştırma için toplanan veriler İçerik Analizi Tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırmaya ilişkin; destek eğitim odalarının genelinde yardımcı kaynak, donanım ve materyal eksikliği bulunduğu öte yandan destek eğitim odası uygulamasının öğrencilere akademik ve sosyal gelişim açısından olumlu katkı sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

***Anahtar Sözcükler:** özel eğitim, destek eğitim odası, kaynaştırma, bütünleştirme, yardımcı kaynak, nitel araştırma, içerik analizi*

Abstract

The most need of equal opportunity in education is the students with special needs. In the studies conducted in the study of the opinions of the teachers who teach in the resource rooms towards the mainstream students, it was observed that relatively general issues were taken into consideration and especially the studies on the provision of additional resources were quite limited.

Therefore, this research was conducted in order to determine the opinions of the teachers teaching in the resource rooms on the provision of additional resources. In accordance with this purpose; additional resources, current resources, to meet the individual needs of students, what kind of materials, documents, tools and equipment should be composed, taking into account the individual characteristics of mainstreaming students, increasing the individual academic success of mainstreaming students, self-confidence and strength / disadvantage cases were determined as sub-objectives of the study.

In the research, one of the qualitative research methods, Semi-Structured Interview Method was used. The research was carried out with 20 teachers working in primary and secondary schools of Sivas, Ankara and Gaziantep in 2019- 2020 academic year. In this study, the data were obtained with the ‘Semi-Structured Interview Form developed by the researchers. The

semi-structured interview form developed was restructured by taking expert opinion and then piloted.

The data collected for the research were analyzed with Content Analysis Technique. Regarding to research; on the other hand, it has been concluded that the resource rooms have a lack of additional resources, equipment and materials in general, while the application of the resource room makes a positive contribution to the students in terms of academic and social development.

Keywords: *special education, resource room, mainstreaming, additional resource, qualitative research, content analysis*

I. GİRİŞ

Gelişen dünya düzeni ile birlikte eğitime verilen önem gün geçtikçe artmaktadır. Eğitim ve öğretim faaliyetlerine verilen önemin artması ile birlikte özel eğitim de önem kazanmaktadır (Talas, Kaya ve Yıldırım, 2016). Değişen dünya düzeni ile birlikte özel gereksinimli öğrencilerin önemi de gün geçtikçe daha fazla fark edilmektedir. Eğitimde fırsat eşitliğine en çok ihtiyaç duyan kesim ise özel gereksinimli bireylerdir (Sarı, 2003). Özel gereksinimli bireylerin toplumun aktif üyesi olmaya başlaması, yaşadıkları çevrenin sınırlılıklarının en az düzeye indirilmesi şeklinde düzenlemeler yapılması ile mümkündür (Sucuoğlu ve Kargın, 2010). Bu ve buna benzer ifadeler en az kısıtlayıcı eğitim ortamı ifadesini gün yüzüne çıkarmıştır. En az kısıtlayıcı eğitim ortamını, özel gereksinimli öğrencilerin akranları ile olabilecek en fazla zaman aralığında beraber olmaları şeklinde kısıtlamak doğru değildir. Özel gereksinimli öğrenciler için en az kısıtlayıcı eğitim ortamı belirlenirken, çocuğun yaşadığı çevre, sosyal ve duygusal özellikleri hatta ailesinin yapısı göz önünde bulundurularak ortamın belirlenmesi gerekmektedir (Sucuoğlu ve Kargın, 2010).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre, kaynaştırma yoluyla eğitim, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitim özel eğitim uygulamalarıdır (ÖEHY, 2018). Özel gereksinimli öğrencilere sunulan eğitim hizmetlerinden biri olan kaynaştırma; özel gereksinimli olan öğrencilerin eğitimlerini, akranlarının devam ettiği okullarda ve onlarla aynı sınıflarda sürdürmesi ve öğrenciye toplumun bir bireyi olma fırsatı sunan eğitim

yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır (Sucuoğlu, 2006). Geçmişte, kaynaştırma özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıflarına yerleştirilmeleri olarak düşünülürken, yeni kaynaştırma anlayışı ise özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıfında öğretmenin sorumluluğunda eğitim alması, gerektiğinde özel eğitim öğretmeninden veya başka uzmanlardan ek destek sağlanması veya destek odasında eğitim almasını ifade etmektedir (Altun, 2016).

Öte yandan kaynaştırma uygulamalarının doğru ve amacına uygun bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için birtakım ön hazırlıkların, düzenlemelerin, uyarlamaların yapılması, genel ilkelerin yerine getirilmesi ve temel ölçütlerin karşılanması gerekmektedir (Kargın, 2004). Eğitimde bireysel farklılıkların dikkate alınmasının benimsenmesi sınıf ortamındaki özel gereksinimli bireylere uygun öğretimsel faaliyetler geliştirilmesi ile okul programlarının uyarlanması ve derslerin kapsamının tüm özel gereksinimli kaynaştırma öğrencilerinin gereksinimlerini karşılayacak ölçüde genişletilmesi gerekmektedir (Sarı ve İlik, 2018). Kaynaştırma eğitiminin destek hizmetleri olmaksızın uygulanması, hem sınıf öğretmenine, hem kaynaştırma öğrencisine hem de normal gelişim gösteren öğrencilere çok çeşitli zorluklar yaşatabilmektedir (Batu, 2000). Özel eğitim ihtiyaçları doğrultusunda özel gereksinimli öğrenciye, ailelerine, öğretmenlerine ve okul personeline uzman personel, araç-gereç, eğitim ve danışmanlık hizmetleri sağlanması; destek eğitim hizmetleri olarak tanımlanmaktadır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2018). ÖEHY (2018)'de destek eğitim odası; tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler ile özel yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş eğitim ortamı olarak tanımlanmaktadır (ÖEHY, 2018). Bir başka tanıma göre ise; destek eğitim odası, özel gereksinimli öğrencinin bir okul gününün en az yüzde 21'ini en fazla yüzde 60'ını genel eğitim sınıfı dışında, özel eğitim hizmeti almak için geçirdiği yer olarak tanımlanmaktadır (Özokçu, 2013). MEB (2015) tarafından yayımlanan Destek Eğitim Odası Kılavuzuna göre destek eğitim odası; “okul ve kurumlarda kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları kapsamında yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta eğitimlerine devam eden özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin, sunulan eğitim hizmetlerinden en üst düzeyde yararlanmaları amacıyla özel araç-gereçler ile eğitim materyalleri sağlanarak oluşturulmuş eğitim ortamları” olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2015).

Destek eğitim odalarında kaynaştırma öğrencilerinin kendi seviyelerine uygun eğitim alabilmeleri açısından kullanılan yardımcı kaynak, materyal ve teknolojik aletler oldukça

önemlidir. Özel gereksinimli öğrencilerin akademik başarılarının artırılması için öğretim yöntemleri ve kullanılan araçlarda değişiklik yapılması gerekmektedir. Bu değişikliklerin yapılmaması, çocukların akademik başarılarının azalmasına yol açabilmektedir. Örneğin, bu öğrenciler, akranlarından daha geç ve güç öğrenmekte, özellikle akademik derslerde sık sık başarısızlık yaşamaktadır. Bu durum özel gereksinimli öğrencinin çekingen olmasına ve akranlarından uzaklaşmasına neden olabilmektedir (Sucuoğlu, 2006). Bilinmektedir ki; yetersizliğe sahip çocuğun destek eğitim odasında eğitim almasıyla akademik yönden ve davranışsal açıdan gelişme göstermesi diğer veliler, öğretmenler ve sınıf arkadaşları tarafından çocuğun hakkındaki şikayetlerin ve velinin üzerindeki psikolojik baskının azalmasına neden olacaktır. Ayrıca çocuğunun sorunları ile özel ilgilenilmesi velide yerleşen değersizlik hissini azalmasına neden olacaktır (Aydın, 2015). Destek eğitim odasında verilen derslerin verimliliğini ve amacına ulaşmasını sağlamak için öğretmenin, öğrencinin, ders araç-gereçlerinin, yardımcı kaynakların uygun eğitim için yeterli düzeyde olması beklenmektedir.

Öte yandan destek eğitim odası uygulamalarında bazı sorunlarla karşılaşılabilir. Destek eğitim odasının başarısını etkileyen problemler arasında; programdan beklenen başarının bilinmemesi, programda beklentinin çok yüksek olması dolayısıyla hayal kırıklığı yaşanması, destek eğitim odası programının özel eğitim sınıfı için destek olduğu sanıldığı için öğrencilerin burada bulunmak istememesi, okul müdürlerinin ilgisizliği, programın uygulandığı yerdeki sınıf öğretmenlerinin iletişim kurmaması ve programı anlamaması ile fiziksel olanakların uygun olmaması gösterilmektedir (McNamara, 1986). Kaynaştırma eğitiminin başarılı olması, sınıf içinde gerekli olan materyallerin sağlanmasıyla doğru orantılıdır. Sınıf ortamında öğrenmeyi kolaylaştıracak materyal sayısı arttıkça öğrenme daha hızlı ve kalıcı olmaktadır. Çocuk eğitim ortamında, ne kadar çok duyu organını kullanabilirse, objeye dokunup yaparak, yaşayarak öğrenebilirse, öğrenme o kadar anlaşılır ve kolay olabilmektedir (Senemoğlu, 2004). Bilinmektedir ki; eğitimin tam anlamıyla başarıya ulaşması için yeterli ve gerekli olan bütün eşyaların tefriş edilmesi gerekir. Bir eğitim ortamında bulunan masa, sıra, dolap, projektör, bilgisayar, laboratuvar gereçleri gibi tüm eşyalar eğitim için gerekli olan araç ve gereçlerdir. Bu eşyaların eğitimde kullanılması başarıyı doğru yönde etkilemektedir. Bunun yanında öğretmene yardımcı olacak, rehberlik hizmetleri ve yardımcı personel de öğretmenin işini kolaylaştıran diğer öğelerdir (Şahin, 2010). Yardımcı kaynaklar eğitim öğretimin vazgeçilmez unsurlarından olmakla birlikte, dersi çeşitlendiren, somutlaştıran ve kalıcı öğrenmeyi sağlama baş etkenlerden olan yardımcı

kaynakların öğrencinin bireysel özellikleri ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmış materyallerden oluşması özel gereksinimli öğrencinin başarıya ulaşmasındaki önemli unsurlardan biridir.

Araştırma öncesinde alan yazına bakıldığında destek eğitim odası hususunda yapılan çalışmaların büyük bir kısmının genellikle öğrenci ve öğrencinin akademik başarısı, aile ve öğretmen görüşleri ile sınırlı olduğunu görmekteyiz. Destek eğitim odalarında kullanılan yardımcı kaynakların niteliğine ve teminine yönelik yapılmış olan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu ve konu ile ilgili daha fazla araştırma yapılmasına ihtiyaç duyulduğu görülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, destek eğitim odalarında ders veren öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik kullanılan yardımcı kaynakların teminine ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Destek eğitim odalarında ders veren bir öğretmen olarak kaynaştırma öğrencilerine yönelik kullanılan yardımcı kaynakların teminine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - a- Yardımcı kaynaklar hususunda,
 - b- Güncel kaynaklardan olması,
 - c- Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde olması,
 - d- Hangi tür materyaller, dokümanlar, araç-gereçlerden oluşması gerektiği,
 - e- Kaynaştırma öğrencilerinin bireysel özelliklerinin dikkate alınması,
 - f- Kaynaştırma öğrencisinin bireysel akademik başarısını artırması,
 - g- Kaynaştırma öğrencisinin özgüvenini ve benlik algısını güçlendirmesi,
 - h- Kullanımının avantaj/ dezavantaj durumları olarak ipuçları verilmiştir.

II. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubunun oluşturulması, araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geliştirilmesi, veri toplama süreçleri ve verilerin analizinin nasıl yapıldığı açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Araştırma destek eğitim odalarında ders veren öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik kullanılan yardımcı kaynakların teminine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemeye yönelik yapılmış betimsel bir çalışmadır. Araştırmada destek eğitim odalarında ders veren öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik kullanılan yardımcı kaynakların temininin etkililiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin derinlemesine incelenmesi açısından nitel araştırma yöntemi seçilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında nitel araştırma yöntemleri içinde yer alan görüşme türlerinden Yarı Yapılandırılmış Görüşme Yöntemi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi sahip olduğu belirli düzeyde standartlık ve esneklik sebebiyle eğitim bilim araştırmalarına uygun bir yöntem izlenimi vermektedir (Türnüklü, 2000). Öte yandan yarı yapılandırılmış görüşme yönteminin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylıklardan biri de görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi sebebiyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunması olduğu söylenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 1999).

Katılımcılar

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Sivas, Ankara ve Gaziantep illerine bağlı ilkokul ve ortaokullarda destek eğitim odalarında ders veren 20 öğretmen oluşturmaktadır. Bu öğretmenler araştırmaya katılmadan önce araştırmanın süreciyle ilgili detaylı olarak bilgilendirilmiştir. Öğretmenlere görüşmede gizlilik esasının korunacağına dair bilgi verilmiş ve görüşmede gönüllülük esasına önem verilmiş olup bu hususta gönüllülük arz eden öğretmenlerle çalışma sürdürülmüştür. Bu araştırmada veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” ile elde edilmiştir. Araştırma için toplanan veriler “İçerik Analizi Tekniği” ile analiz edilmiştir.

Tablo 1. Katılımcı Okul ve Öğretmenler ile İlgili Bilgiler							
Şehir	Türü	Okul	Öğretmen	Yaş	Branş	Mesleki Kıdem (yıl)	Destek Eğitim Tecrübe
Sivas	İlk	O1	Ö1	53	Sınıf	31	6 ay
Ankara	İlk/orta	O2	Ö2	39	Sınıf	12	3 yıl
Gaziantep	İlk	O3	Ö3	42	Sınıf	18	8 ay
Ankara	İlk	O4	Ö4	27	Sınıf	4	5 yıl
Ankara	İlk	O5	Ö5	29	Sınıf	5	1 yıl
Gaziantep	İlk/orta	O6	Ö6	47	Sınıf	20	4 yıl
Gaziantep	İlk/orta	O7	Ö7	29	Matematik	4	5 ay
Sivas	İlk	O8	Ö8	25	İngilizce	3	1 yıl
Sivas	İlk	O9	Ö9	35	Sınıf	7	3 ay
Gaziantep	İlk	O10	Ö10	26	Sınıf	1	2 ay
Ankara	İlk/orta	O11	Ö11	26	İngilizce	3	5 ay
Sivas	İlk	O12	Ö12	49	Sınıf	21	3 yıl
Sivas	İlk	O13	Ö13	37	Sınıf	8	2 yıl
Sivas	İlk/orta	O14	Ö14	24	İngilizce	2	8 ay
Gaziantep	İlk	O15	Ö15	31	Sınıf	6	2 yıl
Ankara	İlk/orta	O16	Ö16	38	Matematik	13	3 yıl
Gaziantep	İlk/orta	O17	Ö17	43	Matematik	19	4 yıl
Gaziantep	İlk	O18	Ö18	37	Sınıf	8	3 yıl
Sivas	İlk	O19	Ö19	43	Sınıf	12	4 yıl
Ankara	İlk	O20	Ö20	54	Sınıf	32	5 yıl

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler araştırmacı tarafından geliştirilen “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” ile toplanmıştır. Görüşme formu destek eğitim odalarında ders veren öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik kullanılan yardımcı kaynakların teminine ilişkin öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Literatür taraması yapılmış ve ardından ilgili kaynaklar tarandıktan sonra destek eğitim odalarında ders veren öğretmenlere ilişkin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu oluşturulmuştur. Geliştirilen Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu 3 uzmanın görüşüne sunulmuş ve alınan görüşler ışığında form tekrar düzenlenmiştir. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi yapıldıktan sonra forma son şekli verilmiştir.

Verileri Toplama Süreci

Verilerin toplanması sürecinde öğretmenler ile görüşme öncesi irtibat kurulmuş olup, görüşme için her birinden ayrı ayrı randevu talep edilmiştir. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu ile elde edilen verileri öğretmenlere uygulamadan önce öğretmenler bilgilendirilmiş ve görüşme formunda yer alan sorulara verdikleri cevapların gizlilik koşuluna sadık kalınarak kullanılacağı bilgisi öğretmenlere aktarılmıştır. Görüşme formlarında yer alan sorular ile

öğretmenlerin araştırmaya yönelik düşünceleri, önerileri hususunda derinlemesine bilgi edinmek amaçlanmıştır. Ayrıca öğretmenlerin verdikleri cevaplar hususunda bulgulara yönelik yüzde ve frekans değerleri hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Öğretmenler ile yapılan görüşmeler tamamlanınca veriler toplanmış ardından veriler bir araya getirilerek ilgili hesaplamalar yapılmıştır. Veriler ‘‘İçerik Analizi Yöntemi’’ ile analiz edilmiştir. İçerik analizi, basılı ya da görsel materyallerin sistematik bir şekilde taranarak belirli kategoriler bakımından tematik olarak analiz edilmesi sürecidir. Öte yandan içerik analiziyle elde edilen veriler, birbirleriyle belirli temalar arasında sınıflandırılarak veriler arasındaki ilişkiler ortaya kolaylıkla çıkarılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Öğretmenlerin görüşme formlarına verdikleri cevaplarda benzer olan cevaplar bir araya getirilmiş öte yandan farklılık içeren cevaplar ise açık, anlaşılır ve net bir biçimde belirlenerek varsa öneriler alıntı yapılarak aktarılmıştır. Öğretmenlerin görüşme formları görüşme esnasında numaralandırılmıştır. Yapılan alıntılarda numaralandırılan öğretmenlerin yorumları numaralandırılmış haliyle aktarılmıştır. Belirli kurallara dayalı olarak gerçekleştirilen kodlamalar yoluyla bir metindeki bazı sözcüklerin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği, sistematik, yinelenebilir bir teknik olan içerik analizinde metnin ve belgenin incelenmesi, ardından verilerin sınıflara ayrılması ile alt ve üst sınıflandırmaların gerçekleştirilmesi hedeflenir (Sönmez ve Alacapınar, 2011).

III. BULGULAR

Destek eğitim odalarında ders veren bir öğretmen olarak kaynaştırma öğrencilerine yönelik kullanılan yardımcı kaynakların teminine ilişkin görüşleriniz nedir? sorusu hususunda;

Tablo 1

Yardımcı Kaynaklar

Yardımcı Kaynaklar	f	%
Kaynaklar Yeterli	2	%10
Kaynaklar Yetersiz	18	%90
Toplam	20	100

Görüşme yapılan öğretmenlere, destek eğitim odalarında yardımcı kaynak kullanımına yönelik yöneltilen soruda; öğretmenlerden 2'si (% 10) kaynakların yeterli düzeyde olduğunu dile getirmiştir. Kaynakların yeterli düzeyde olmadığı görüşünü belirten öğretmen sayısı ise 18 (% 90) olarak belirlenmiştir.

“Yardımcı kaynak konusunda sıkıntı yaşıyorum. İnternet ortamında bile bazen zor ulaşıyoruz.” Ö16

“Fiziksel şartlar göz önünde bulundurulduğunda kaynaklar yetersiz. Temini konusunda farkındalık dahi olsa gelişim yok.” Ö11

“İlk olarak yardımcı kaynakların çok fazla olmasına gerek görmüyorum. Bu durum, öğrencinin durumuna, seviyesine göre değişebilir. Örneğin okuma- yazma bilmeyen bir çocuk için kaynak çok verimli olmayacaktır.” Ö12

“Kitap temini güç fotokopilerle çalışıyoruz. Çocuklar renkli çalışmalarını seviyor bizde bu sebeple sene başlarında kitapçılarca bize ücretsiz verilen kitapları kullanıyoruz.” Ö2

Tablo 2

Güncel Kaynaklardan Oluşması

Güncel Kaynak	f	%
Güncel kaynaklardan oluşması gereklidir.	20	%100
Güncel kaynaklardan oluşması gerekli değildir.	0	%0
Güncel kaynaklardan oluşmasının gerekli olduğunu düşünen öğretmenlerden;		
Öğrenilenlerin Pekiştirilmesi	13	%65
Anlaşılabilirliği Desteklemesi	6	%30
Verilen Eğitimin Niteliğini Artırması	1	%5
Toplam	20	100

Görüşme yapılan öğretmenlere destek eğitim odalarında kullanılan yardımcı kaynakların güncel kaynaklardan oluşmasına yönelik yöneltilen soruda; öğretmenlerin tamamı (20)'si (%100) yardımcı kaynakların güncel kaynaklardan oluşması gerektiğini belirtirken, bu öğretmenlerden kaynakların güncelliği hususunda öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesini sağlamaya yönelik katkısının olduğunu ileri süren öğretmen sayısı 13 (% 65)

iken; öte yandan yardımcı kaynakların anlaşılabilirliği desteklediğini savunan öğretmen sayısı 6 (% 30) ve yardımcı kaynakların güncel kaynaklardan oluşması durumunun verilen eğitimin niteliğini arttırdığını belirten öğretmen görüşleri ise 1 (% 5) olarak belirlenmiştir.

“Asıl önemli olan içerik nitelik açısından öğrencimize uygun mu? Buna dikkat ediyoruz.” Ö2

“Güncel olmalı ki eğitimin yararlılığı açısından uygulanabilir olsun.” Ö4

“Özel eğitim her daim yenilenmektedir. Bundan ötürü milli eğitim kaynaklarını yetersiz buluyorum.” Ö6

“Şimdiye kadar özgün bir kaynak hazırlandığına şahit olmadım.” Ö9

“Kaynaklar güncel olmalı öğrenci anlamlandırmada güçlük çektiği durumları güncel hayatında karşılaştığı durumlarla mukayese edip daha kolay anlamlandıracaktır.” Ö19

Tablo 3

Öğrencilerin Bireysel İhtiyaçlarını Karşılacak Düzeyde Olması

Bireysel İhtiyaçları Karşılacak Düzeyde Olması	f	%
Bireysel ihtiyaçları karşılayacak düzeyde olması gerekir.	18	%90
Bireysel ihtiyaçları karşılayacak düzeyde olması gerekli değildir.	2	%10
Bireysel ihtiyaçları karşılayacak düzeyde olması gerekli değildir diyen öğretmenlerin görüşleri;		
Tamamen öğrencilere yönelik kitapları değil, uygun olduğunu düşündüğüm kaynakları kullanırım.	2	%10
Toplam	20	100

Görüşme yapılan öğretmenlere destek eğitim odalarında kullanılan yardımcı kaynakların öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde olup olmamasına ilişkin yöneltilen soruda öğretmenlerden 2’si (%10) bireysel ihtiyaçları karşılayacak düzeyde olmasının gerekli olmadığını belirtirken, bu öğretmenler bireysel ihtiyaçları karşılayacak düzeyde olması gerekli değildir ifadelerini, “tamamen öğrencilere yönelik kitapları değil, uygun olduğunu düşündüğüm kaynakları tercih ederim.” sözleriyle açıklamışlardır. Diğer bir yandan görüşme yapılan öğretmenlerden 18’i (%90) ise bireysel ihtiyaçları karşılayacak düzeyde olmasının gerekliliğini belirtmiştir.

“Bu türde yazılmış bir kitap daha önce kullanmadım ve incelemedim maalesef.” Ö2

“Öğrencilerin bireysel farklılıkları ilgilerini, isteklerini farklılaştırmaktadır. Bu seçilen yardımcı kaynaklarda öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde olmalıdır. Bu kaynaklar öğrencilerin ihtiyaçlarına göre olmalıdır.” Ö7

“Alt grup için bir şeyler var ama üst grup için yeterli kaynak yok.” Ö8

“Tamamen öğrencilere yönelik kitaplar değil. Ben uygun olduğunu düşündüğüm kaynaklar alıyorum. Özellikle basılmış kaynak yok bu konuda.” Ö2

Tablo 4

Hangi Tür Materyaller, Dokümanlar, Araç-gereçlerden Oluşması Gerektiği

Materyaller, Dokümanlar, Araç-gereçlerin Çeşitliliği	f	%
Etkinlik Temelli Çalışmalar/ Aktif Öğrenme	8	%40
Somut Kaynaklar	4	%20
Pratik ve İşe Yarar	2	%10
Teknoloji Destekli	6	%30
Toplam	20	100

Görüşme yapılan öğretmenlere destek eğitim odalarında kullanılan yardımcı kaynakların hangi tür materyaller, dokümanlar, araç-gereçlerden oluşması gerektiğine yönelik görüşleri sorulmuş görüşme yapılan öğretmenlerden 8’i (% 40) etkinlik temelli çalışmalar öğrencilerin aktif olarak katılabileceği çalışmalardan oluşması gerektiğini belirtirken, 4’ü (% 20) ise somut kaynaklardan oluşması gerektiğini dile getirmiş öte yandan görüşme yapılan öğretmenlerden 6’sı (% 30) ise teknoloji destekli kaynak kullanımının uygun olacağını belirtirken 2’si (% 10) ise pratik ve işe yarar materyal, doküman ve araç-gereçlerden oluşması gerektiğini öne sürmüştür.

“Öncelikli olarak okuma yazmaya yönelik materyaller de çeşitlilik çok önemli. Kaynaklarda somutlaştırmaya çok önem verilmesi gerekiyor.” Ö6

“Bu kaynaklar etkileşimli tahta, bilgisayar, projeksiyon, ses sistemi, yükseklik ayarlı masalar ve sandalyeler, yer etkinlik köşesi, dil terapi aynalar, hikaye kitapları, kavram kartları ... vb. araçlardan oluşur.” Ö7

“Görseli dikkat çekici olmalı. Öğrenci interaktif olmalı.” Ö8

“Bu materyaller öğrencinin bireysel olarak aktif şekilde kullanabileceği geri dönütü olan yazılı ya da görsel olabilir. Hatta sınıflardaki etkileşimli tahtalara

yüklendiğinde daha kullanışlı ve daha ilgi çekici olabilir. Öğrencinin ilgisini çekebilecek animasyonlu yazılımlar, videolar hazırlanıp öğrencilere sunulabilir. Bunun yanında sadeleştirilmiş kitap ya da akıllı defter gibi ek materyaller geliştirilebilir. Yazılım daha ekonomik olacaktır.” Ö10

“Görsel, akıl yürütme dokümanları, yapbozlar.” Ö13

“Destek eğitim odalarının oluşmasının altında yatan öğrencideki akademik yetersizliğin en büyük sebebi soyut düşüncenin oluşmamasıdır. Bu nedenle materyaller, doküman ve araç-gereçler somut olup soyut düşünceyi destekleyici olabilir.” Ö11

Tablo 5

Kaynaştırma Öğrencilerinin Bireysel Özelliklerinin Dikkate Alınması

Bireysel Özellikler	f	%
Bireysel özelliklerin dikkate alınması gerekli değildir.	0	%0
Bireysel özelliklerin dikkate alınması gereklidir.	20	%100
Bireysel özelliklerin dikkate alınmasının gerekli olduğunu düşünen öğretmenlerden;		
Öğretmene yol göstermesi	4	%20
Bireysel farklılıkların öğrenmeyi etkilemesi	16	%80
Toplam	20	100

Görüşme yapılan öğretmenlere destek eğitim odalarında kullanılan yardımcı kaynakların tercih edilmesi hususunda kaynaştırma öğrencilerinin bireysel özelliklerinin dikkate alınmasının gerekli olup olmadığına dair görüşleri sorulduğunda; görüşme yapılan öğretmenlerin tamamı kaynak seçimi hususunda öğrencilerin bireysel özelliklerinin dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Bireysel özelliklerin dikkate alınmasının gerekli olduğunu düşünen öğretmenlerden 4’ü (% 20) öğretmene yol göstermesi amacıyla bireysel özelliklerin dikkate alınması gerekliliğini öne sürerken, 16’sı (%80) ise bireysel farklılıkların öğrenmeyi etkilemesinden kaynaklı olarak kullanılan yardımcı kaynakların tercih edilmesi hususunda kaynaştırma öğrencilerinin bireysel özelliklerinin dikkate alınmasının gerekli olduğunu belirtmiştir.

“Her öğrencinin düzeyi, anlama kapasitesi farklıdır. Bu tür öğrenciler; ağır, orta düzey, hafif, özel öğrenme güçlüğü gibi farklılık gösterebiliyor ama aynı kaynaklar gönderiliyor.” Ö17

“Çoklu Zekâ Kuramı göz önünde bulundurulduğunda bireysel özelliğin göz önünde bulundurulmaması facia ile sonuçlanabilir. Ancak burada nasıl bir kategorileşmeye gidileceğine dair fikir barındıramıyorum.” Ö11

“Konuşma- telaffuz becerileri geride olan öğrencilerle çalışmalar yapması gereken öğretmene yol gösterecek kaynaklar olabilmeli.” Ö14

“Henüz öyle bir kaynağa rastlamadım.” Ö3

“Belirli standartlar oluşturulup buna yönelik belirli sayıda kaynak meydana getirilmelidir.” Ö6

“Bireysel farklılıkları belirlemeden işe koyulmamalı.” Ö9

Tablo 6

Kaynaştırma Öğrencisinin Bireysel Akademik Başarısını Artırması

Bireysel Akademik Başarı	f	%
Yardımcı Kaynaklar bireysel akademik başarıyı artırmada etkindir.	20	%100
Yardımcı Kaynaklar bireysel akademik başarıyı artırmada etken değildir.	0	%0
Toplam	20	100

Görüşme yapılan öğretmenlere destek eğitim odalarında kullanılan yardımcı kaynakların kaynaştırma öğrencisinin bireysel akademik başarısını artırmasına yönelik görüşleri sorulduğunda görüşme yapılan öğretmenlerin tamamı 20’si (% 100) yardımcı kaynak kullanımının bireysel akademik başarıyı artırmada etken olduğunu belirtmiştir.

“Destek odası materyalleri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından üretilip okullara gönderilmeli. Bir de MEB bu öğrenciler için okullara öğretmen atamalı.” Ö2

“Birebir ders yapmanın hakikaten öğrenciye çok faydası var. Fakat bazı destek odaları amaca hizmet etmiyor. Bazı öğretmenler sınıfta ki durumu kötü olan tüm

öğrencilerini destek öğrencisinin dersine dahil ediyor. Bu da destek öğrencisinin zamanından diğer öğrencilere çalmak bana göre.” Ö3

“Doğru seçilen kaynaklar öğrencilerin akademik başarısını artırmalarını sağlar. Öğrencilerden kaynaklanan bazı faktörler akademik başarıyı etkilemektedir. Öğrencilerin öz yeterliği, motivasyonu başarısını etkilemektedir.” Ö7

“Doğru kaynak en iyi öğretmendir. İşin en önemli kısmı öğrencinin hangi metot ile öğrenebileceğinin tespiti.” Ö9

“Kaynaştırma öğrencisi materyalden önce öğretmenini çok severek, güvenmeli. Yani en büyük materyalin ilk başta sevgi olduğunu düşünüyorum. Diğer materyaller ise ilerlemeyi hızlandırabilir.” Ö12

“Akademik başarı konusunda bu iş öğretmen ve aile ile ortak etkileşimle daha etkilidir. Fakat materyalde, yardımcı kaynak da yardımcı olabilir.” Ö13

“Kaynakların güçlendireceğini düşünmüyorum. Bu ancak veli ile ortak çalışmayla, velinin ilgisiyle olur.” Ö16

“Çocuğun bir şeyler başarabileceğini göstermek çocuk için çok önemlidir. Öncelikle çocuk kendine güvenmeli, başarabileceğine inanmalıdır. Bunun için özgüven materyalle sağlanabiliyorsa tabii ki kullanılması faydalı olacaktır.” Ö12

“Öğrenciyi iyi tanımak, ailesini tanımak, öğrencinin iyi yönlerini bulmak, kendine güvenini sağlamak, şefkatli olmak olumlu etki yapar.” Ö17

Tablo 7

Kaynaştırma Öğrencisinin Özgüvenini ve Benlik Algısını Güçlendirmesi

Özgüveni ve Benlik Algısı	f	%
Yardımcı Kaynaklar özgüveni ve benlik algısını güçlendirmede etkindir.	16	%80
Yardımcı Kaynaklar özgüveni ve benlik algısını güçlendirmede etken değildir.	4	%20
Toplam	20	100

Görüşme yapılan öğretmenlere destek eğitim odalarında kullanılan yardımcı kaynakların kaynaştırma öğrencisinin özgüvenini ve benlik algısını güçlendirip güçlendirmemesine yönelik görüşleri sorulduğunda görüşme yapılan öğretmenlerden 16'sı (% 80) yardımcı kaynak kullanımının kaynaştırma öğrencisinin özgüveni ve benlik algısını güçlendirmede etkili olduğunu belirtirken; görüşme yapılan öğretmenlerden 4'ü (% 20) ise yardımcı kaynak kullanımının kaynaştırma öğrencisinin özgüveni ve benlik algısını güçlendirmede etkili olmadığını belirtmiştir.

“Çocuk birebirde kazandığı başarının verdiği özgüvenle burada kendini değerli hissediyor. Benlik algısı güçleniyor.” Ö2

“Öğrencilerin benlik özelliklerini benimsemesi, kendinden hoşnut olması başarısını artırır. Temel ihtiyaçları karşılanan çocukta güven temeli atılır. Çocuklar özellikleri ve yeteneklerine göre hedefler belirlenmeli ve bu hedefler doğrultusunda olumlu sonuçlar alınmalıdır.” Ö18

“Öğretmen öğrencinin öğrenebileceğine önce kendi inanmalı sonra veliyi ve öğrenciyi iyi motive etmeli.” Ö9

“Kaynaştırma öğrencilerinin en büyük dezavantajı zaten özgüven eksikliğidir. Bu öğrencilerin kendi düzeylerine uygun materyal geliştirilmesi halinde öğrenci başarıyı tadacak ve özgüveni gelecektir. Ben bu konuyu yapabilirim algısı oluşturulduğunda zaten çocuğun akademik başarısı yüksek oranda artacaktır.” Ö10

“Sonuca götüren çalışmalar kazandırması gerekiyor. Yani öğrencinin finali kendisinin görmesi ve bunu yansıtması gerekli.” Ö11

Tablo 8

Kullanımının Avantaj/ Dezavantaj Durumları

Avantaj / Dezavantaj Durumu	f	%
Kullanımı avantaj sağlar	20	%100
Kullanımı avantaj sağlamaz.	0	%0
Kullanımının avantaj sağlayacağını belirten öğretmenlerden;		
Kalıcı öğrenme	13	%65
Öğretmene yol gösterici olması	7	%35
Toplam	20	100

Görüşme yapılan öğretmenlere destek eğitim odalarında kullanılan yardımcı kaynakların kullanımının avantaj/dezavantaj durumları ile ilgili görüşleri sorulduğunda; görüşme yapılan öğretmenlerden tamamı (20)'si (%100) yardımcı kaynak kullanımının avantaj sağlayacağını belirtmiştir. Kullanımının avantaj sağlayacağını belirten öğretmenlerden; 13'ü (% 65) kalıcı öğrenme hususunda avantaj sağlayacağını belirtirken, kullanımının avantaj sağlayacağını belirten diğer öğretmenlerden 7'si (% 35) ise öğretmene yol gösterici olması açısından avantaj sağlayacağını belirtmiştir.

“Bazen seviyesinin üstünde oluyor. Konuları pekiştirmede uygun örnekler bulamıyorum.” Ö3

“Herhangi bir kaynakla karşılaşmadım.” Ö19

“Avantajları öğrencinin konuyu en kısa zamanda ve en kalıcı şekilde öğrenmesini sağlar. Dezavantajı ise sınıflarda materyal kullanılabilirliğinin kısıtlı olmasıdır.” Ö10

“Zaman sorunu yaşanmaktadır. Öğretmen bazen yeterli bilgiye sahip değildir. Ailelerin ilgisizliği çocukların başarısını etkilemektedir. Materyal sıkıntısı, öğrencinin derse ilgisinin düşük olması dezavantajları arasındadır. Aile içi çatışmalar azalır. Aileler çocuklarına nasıl yardım edecekleri konusunda yeni yolları öğrenirler. Çocuk kendine güvenir. Cesaret sorumluluk bir işe yarama duygusu gelişir. Normal öğrencilerle çalışmaları istek ve cesaret kazandırır. Güçlü ve zayıf yönlerini görür. Kapasitesine ve öğrenme hızına uygun eğitim alır. Bunlar da avantajları arasındadır.” Ö7

“Bazen çocukların etiketlenmesine sebep oluyor.” Ö8

“Öğrencisinin tüm özelliklerini ve ihtiyaçlarını belirleyen öğretmene rehberlik edecek bir servis mutlak suretle oluşturulmalı. Kaynaştırma öğrencilerine ders veren öğretmenlerle bu servisler iletişim ve etkileşim içinde olmalıdırlar. Böyle bir yardımcı kaynak var mıdır bilemiyorum varsa görmek ve edinmek isterim.” Ö14

IV. TARTIŞMA

Değişen dünya düzeni ile birlikte özel gereksinimli öğrencilerin önemi gün geçtikçe daha çok fark edilmektedir. Eğitimde fırsat eşitliğine en çok ihtiyaç duyan kesim ise özel gereksinimli öğrencilerdir (Sarı, 2003). Günümüz toplumları eğitimde tek bir bireyin bile kaybedilmemesi gerektiği hususunda büyük bir dikkatle çalışmalarını sürdürmektedir. Bilmeliyiz ki; her birey özel ve kendine has özellikleri ile eşsiz bir varlıktır. Bu sebeple, uygun yöntem, araç gereç ve ortam oluşturularak her bir öğrencinin var olan performansını en üst düzeye çıkarmayı eğitimciler kendine amaç edinmelidir (Seçil Karamuklu, 2018). Alan yazın tarandığında da destek eğitim odalarında kullanılan yardımcı kaynakların teminine yönelik yeterli düzeyde çalışma yapılmadığı var olan çalışmaların çoğunlukla destek eğitim odalarında karşılaşılan genel sorunlara yönelik olduğu saptanmıştır. Ayrıca alan yazın tarandığında konu ile ilgili yeterli araştırmanın yapılmamasından kaynaklı olarak öğretmenlerin bu durumdan şikayetçi oldukları saptanmıştır. Elbette ki; yapılan çalışmalar ortak paydaşlar etrafında toplanan insanları bir araya getirebilmekte ve hali hazırda var olan sorunlara yönelik olarak insanların çözüm önerileri geliştirebilmelerine, fikir alışverişlerinde bulunabilmelerine fırsat tanımakta ve dahası insanların kendini yalnız hissetmesinin önüne geçilmesine katkı sağlamaktadır.

Öğrencilerin öğrenmeye karşı doğal yetenek, ilgi, eğilim ve isteklerinin yanı sıra ailedeki yetişme süreçleri, ekonomik durumları, etnik kökenleri, cinsiyetleri ve benzeri birçok durumları farklılık gösterebilmektedir. Bu farklılıkların doğuştan mı getirildiği yoksa sonradan mı kazanıldığı önemli değildir. Önemli olan nokta, bu farklılıklar dikkate alınmadan yapılacak eğitimin beklenen sonucu getirmeyeceğidir (MEB, 2017). ÖEHY' de 28. maddenin (f) bendinde, 'Destek eğitim odasında, öğrencilerin eğitim performansı ve ihtiyaçları, yetersizlik türüne uygun araç-gereç ve eğitim materyalleri bulunur.' şeklinde bir ifade yer almaktadır. Bir diğer ifade ile materyal ile desteklenen eğitimde en önemli özellik, öğretimi daha ilgi çekici ve sürükleyici hale getirmesi, verimli ve ekonomik hale getirmesidir (Özdemir, 2000; Semerci, 2006).

Araştırma bulgularını oluşturmak amacıyla görüşme yapılan öğretmenlerin tamamı destek eğitim odalarında en az bir yıl olmak kaydıyla tecrübeye sahip olan öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırma bulgularına bakıldığında araştırmaya katılan 20 öğretmenin 18'i (% 90) destek eğitim odalarında kullanılan yardımcı kaynakların yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bilinmektedir ki; kaynaştırma eğitiminin başarılı olması, gerekli materyallerin, sağlanmasıyla

doğru orantılıdır. Ortamda öğrenmeyi kolaylaştıracak materyal sayısı arttıkça öğrenme daha hızlı ve kalıcı olur. Çocuk eğitim ortamında, ne kadar çok duyu organını kullanabilirse, objeye dokunup yaparak, yaşayarak öğrenebilirse, öğrenme o kadar anlaşılır ve kolay olur (Senemoğlu, 2004).

Araştırma bulgularına bakıldığında; destek eğitim odalarında ders veren öğretmenlerin tamamı (20)'si (%100) kullanılan kaynakların güncel kaynaklardan oluşmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Görüşme yapılan öğretmenlere göre; destek eğitim odalarında kullanılan kaynakların güncel olmasının; öğrenilenlerin pekiştirilmesi ve anlaşılabilirliği desteklemesi, öte yandan verilen eğitimin niteliğini artırması gibi çok farklı alanlarda katkısının olduğu fikirleri öne sürülmüştür. Araştırmadan elde edilen bir başka bulguya göre, destek eğitim odalarının hangi tür materyaller, dokümanlar ve araç-gereçlerden oluşması gerektiği sorusuna yönelik olarak öğretmenlerden 8'i (% 40) etkinlik temelli çalışmalar/aktif öğrenme temelli çalışmalardan oluşması gerektiğini belirtirken, araştırmaya katılan öğretmenlerden 6'sı (% 30) teknoloji destekli yardımcı kaynaklardan oluşması gerektiğini, öğretmenlerden 4'ü (% 20) ise somut kaynaklardan oluşması gerektiğini dile getirirken, araştırmaya katılan öğretmenlerden 2'si (%10) ise pratik ve işe yarar dokümanlardan oluşması gerektiğini belirtmiştir. Aydın (2015)'in destek eğitim odaları ile ilgili yaptığı çalışmadaki bulgulara baktığımızda destek eğitim odasında verilen eğitimin daha verimli olabilmesi için, destek eğitim odasının fiziksel özelliklerinin iyileştirilmesi ve materyallerin temin edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu çalışmada çıkan veriler Aydın (2015)'in araştırmasını destekler niteliktedir.

Araştırmadan elde edilen bir başka bulguya göre, destek eğitim odalarında kullanılan yardımcı kaynakların kaynaştırma öğrencilerinin bireysel özelliklerinin dikkate alınıp alınmamasına yönelik olarak öğretmenlerin tamamı (20)'si (%100) kullanılan kaynakların kaynaştırma öğrencilerinin bireysel özelliklerinin dikkate alınması gerekliliğini belirtmiştir. Bireysel özelliklerin dikkate alınmasının gerekli olduğunu dile getiren öğretmenler; bireysel özellikleri dikkate alarak hazırlanan yardımcı kaynakların öğretmene yol gösterici olması ve bireysel öğrenci farklılıklarının öğrenmeyi etkilemesi hususlarında olumlu etkisinin olabileceğini dile getirmiştir. Öğrenme deneyimlerinde görülen çeşitlilikler öğrenmenin verimini artırmaktadır. Tek bir şeye sürekli ilgi göstermek gerginliği yaratır ve duygusal açıdan gerginlik de öğrenmenin verimini azaltır. Öğrenciler, başarı elde etmenin mümkün fakat kesin olmadığı durumları yaratan sorumlulukları üstlendiklerinde güdülenirler

(Seferoğlu, 2008). Dolayısıyla, öğrencileri çeşitli öğretimsel faaliyetler kullanarak güdülemek ve derse olan ilgilerini artırmayı hedeflemek gerekmektedir.

Araştırmadan elde edilen bir başka bulguya göre; destek eğitim odalarında kullanılan yardımcı kaynakların kullanımının avantaj ve dezavantaj durumlarına yönelik olarak görüşme yapılan öğretmenler, destek eğitim odalarında yardımcı kaynak kullanımının kalıcı öğrenmeyi sağlaması, dersi daha ilgi çekici hale getirmesi ve öğretmene yol gösterici olması gibi hususlarda avantajlı bulmuştur. Öte yandan destek eğitim odaları ile ilgili yapılan çalışmaların bazıları ise sunulan eğitimin olumsuz yönlerinin de olabileceğini belirtmektedir. Kış (2013)'ın, rehber öğretmenler ile özel eğitim sınıflarında görevli öğretmenlerin destek eğitim odasında sunulan eğitime ilişkin görüşlerini araştırdığı çalışmada, öğretmenlerin konu ile ilgili olumlu görüş sundukları, fakat destek eğitim odalarında görevli öğretmenlerin alan bilgilerinin yetersiz olduğu, yapılan program ve planların uygun öğretim yöntem ve araç gereçle desteklenmediği sonuçlarına ulaşılmıştır (Kış, 2013). Okullarda sağlanan destek eğitimin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için öncelikle, destek eğitim veren öğretmenlerin, yeni teknikleri, uygulamaları ve materyalleri takip etmesi daha da önemlisi temel bir eğitim kuramına sahip olması oldukça önemlidir (McNamara, 1989). Talas vd. (2016) tarafından yapılan bir diğer araştırmada; destek eğitim odalarının gittikçe yaygınlaşan ve kabul gören bir uygulama olmasına rağmen, fiziksel koşulları, kullanılan yardımcı kaynaklar bakımından yetersizliklerinin olduğu ve geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer çalışmada, Namlu (1998) öğretmeni derste araç kullanmaya iten faktörlerin eğitim aracına yönelik inançları, tutumları ve ona verdiği değerler olduğunu, ders araçlarının gerekliliğine inanmayan bir öğretmenin de derste araç-gereç kullanımında isteksiz davranacağını belirtmektedir (Namlu, 1998). Kullanılan yardımcı kaynaklar ne kadar yetersiz olursa olsun öğrencinin çeşitli duyu organlarına hitap eden, onun öğrenme stiline değinen yardımcı kaynak kullanımı öğrencinin ilk etapta derse olan ilgisini çekmesi açısından sonra ki süreçte ise derse olan ilgisini ve dinamiğini kaybetmemesi açısından oldukça yararlı bulunan uygulamalardır. Öğrenci ne kadar çeşitli doküman, araç-gereç ve donanımla kuşatılırsa o denli kalıcı ve zenginleştirilmiş öğrenme ortamı oluşturulabilir.

Araştırmadan elde edilen diğer bir bulguya göre, destek eğitim odalarında kullanılan yardımcı kaynakların kaynaştırma öğrencisinin özgüvenini ve benlik algısını güçlendirmesine yönelik görüşme yapılan öğretmenlerden 16'sı (%80) yardımcı kaynak kullanımının kaynaştırma öğrencisinin özgüvenini ve benlik algısını güçlendirmesinde olumlu katkısının olduğunu dile getirirken, görüşme yapılan öğretmenlerden 4'ü (%20) ise yardımcı kaynak

kullanımının kaynaştırma öğrencisinin özgüvenini ve benlik algısını güçlendirmesinde olumlu katkısının olmadığı görüşünü dile getirmiştir. Bilinmektedir ki; bu öğrenciler, akranlarından daha geç ve güç öğrenmekte, özellikle akademik derslerde sık sık başarısızlık yaşamaktadır. Bu durum özel gereksinimli öğrencinin çekingen olmasına ve akranlarından uzaklaşmasına neden olabilmektedir (Sucuoğlu, 2006). Bireysel özellikleri dikkate alınarak, öğrencinin ihtiyacına uygun yardımcı kaynak kullanımını sağlama durumunda öğrencinin başarabilme güdüsü desteklenmekte dolayısıyla da öğrencinin özgüveni ve benlik algısı olumlu anlamda desteklenmektedir.

Sonuç

Aşağıda bu araştırmadan ortaya çıkan sonuçlar maddeler halinde sunulmaktadır.

1. Destek eğitim odalarında yardımcı kaynak, donanım ve materyal eksikliği olduğu saptanmıştır.
2. Materyal temini, yardımcı kaynaklara ulaşım açısından öğretmenlerin okul idareleri tarafından destek görmedikleri, kendi imkânları ile materyal temini yaptıkları sonucu elde edilmiştir.
3. Özel eğitim öğretmeni bulunmayan destek eğitim odalarında görev yapan farklı branş öğretmenlerinin farklı yetersizlik durumlarına ilişkin materyallerin nasıl ve ne şekilde kullanılacağına dair bilgi eksikliği olduğu tespit edilmiştir.
4. Destek eğitim odasının sabit bir alanda konumlandırılmadığı okullarda öğretmenlerin var olan kaynakları sürekli taşımak zorunda kaldıkları ve bu durumda zamanla materyallerin kaybolmasına neden olduğu sonucuna varılmıştır.
5. Destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilere ilişkin kullanılan yardımcı kaynakların bu öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.
6. Destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilere ilişkin kullanılan yardımcı kaynakların bu öğrencilerin sınıf içi ve aile içi davranış ve tutumlarına olumlu anlamda yansıtıldığı tespit edilmiştir.
7. Yaşanan bütün eksikliklere rağmen, destek eğitim odası uygulamasının öğrenciye gerek akademik, gerekse sosyal gelişim açısından olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

1. Destek eğitim odalarında yaşanan yardımcı kaynak eksiklikleri öğretmenler tarafından karşılanmak yerine, eksikler tam liste halinde ilgili okul müdürlüğüne bildirilmeli ve okul idaresi tarafından yardımcı kaynakların temini hususunda gerekli işlemler yapılmalıdır.
2. Destek eğitim odalarında bulunması gereken yardımcı kaynaklar MEB tarafından ilgili merkez ve taşra teşkilatlarına tedarik edilerek ulaştırılmalıdır.
3. Destek eğitim odalarında görev yapan öğretmenler için farklı engel türlerine yönelik olarak MEB tarafından her yıl düzenli olarak yayın ve kaynak basılarak ilgili okullarca temini sağlanmalıdır.
4. MEB bünyesinde uzman personeller tarafından okul idarecileri, aileler, öğrenciler, branş ve sınıf öğretmenlerine yönelik olarak bilgilendirici seminerler düzenlenmelidir.
5. MEB bünyesinde uzman personeller tarafından kaynaştırma öğrencisinin dersine giren sınıf ve branş öğretmenlerine yönelik olarak kaynaştırma ile ilgili hizmet içi eğitim verilmelidir.

İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırma Sivas, Ankara ve Gaziantep illerindeki ilkokul ve ortaokullarda destek eğitim odalarında ders veren 20 öğretmen ile sınırlıdır. Farklı il ve okullarda daha fazla katılımcı ile ileriki çalışmaların yapılması önerilir.
2. Bu araştırma destek eğitim uygulamalarına katılan öğretmenlerce yapılmıştır. Benzer bir çalışma okul müdürleri, kaynaştırma öğrencilerinin aileleri ve destek eğitim odalarında derse giren öğretmenlerin yeterliliği hususunda da yapılabilir.

KAYNAKÇA

Altun, T. (2016). *Kaynaştırma Eğitime Giriş*. Mastropieri, M., Scruggs, T.,E., Kaynaştırma sınıfı etkili farklılaştırılmış öğretim için stratejiler. (M. Şahin, T. Altun, Çev. Ed.) içinde (s.3-24). Ankara: Nobel.

Aydın, A. (2015). *Zihinsel Yetersizliğe Sahip Öğrencilere Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitim Hizmetlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Batu, S. (2000). Kaynaştırma, Destek Hizmetler ve Kaynaşturmaya Hazırlık Etkinlikleri, *Özel Eğitim Dergisi*, 2: 35-45.

Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 1-13.

Kış, H. (2013). Destek eğitim odalarındaki uygulamalara ilişkin rehber öğretmenler ve özel eğitim sınıf öğretmenlerinin görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

McNamara, B.E. (1986). *The Resource Room: A Guide For Special Educator*. New York: State University Of Ny Press.

MEB, (2010). *Okullarımızda Neden, Niçin, Nasıl Kaynaştırma? Yönetici, Öğretmen ve Aile Kılavuzu*. Ankara.

MEB, (2017). *Görsel sanatlar dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8. sınıflar)* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

Namlu, A. G. (1998). *Öğretmenlerin eğitimde teknoloji kullanımına yönelik tutumları*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8 (1-2), 45-59.

Özdemir, S. M. (2000). *Müfredat Laboratuvar Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Eğitim Araç- Gereçlerini Etkili Kullanma Durumlarına ve Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarına Yönelik Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özokcu, O., Diken, İ.H., Melekoğlu, M.A., vd. (2013).*İlköğretimde Kaynaştırma*. Ankara: Pegem Yayınları.

Sarı, H. (2003). *Özel Eğitime Muhtaç Çocukların Eğitimleriyle İlgili Çağdaş Öneriler*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.

Sarı, H. & İlik, Ş. Ş. (2018). Öğretmenler için bireyselleştirilmiş eğitim programı yeterlik ölçeği (ÖBEPYÖ): Ölçek Geliştirme Çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 19(2), 1467-1483.

Seçil Karamuklu, E. (2018). Disleksi Olan Öğrencilerde Cümle Çözümleme ve Ses Temelli Cümle Yöntemleri İle Okuma Yazma Yöntemlerinin Etkililiğinin Karşılaştırılması. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Seferoğlu, S.S. (2008). Öğretim durumlarını planlama. *Okul öncesinde öğretim teknolojisi ve materyal tasarım içinde*. (s.23-38). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Semerci, A. (2006). *İlköğretim Birinci Kademedeki Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin, Etkili Materyal Kullanma Yeterlilikleri Üzerine Öğretmen ve Yönetici Görüşleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*. (9. Baskı) Gazi Kitabevi, Ankara.

Sönmez, V., Alacapınar, F. G. (2011). Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri. Anı Yayıncılık.

Sucuoğlu, B. (2006). *Özel Gereksinimli Çocukların Özellikleri, İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Sucuoğlu, B., Kargın, T. (2008). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler*. İstanbul: Morpa Yayınları.

Şahin, A. (2010). *Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Gören Öğrencilerin Sosyalleşme Sürecinde Karşılaştığı Sorunların Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Talas, S., Kaya, F., ve Yıldırım, N. (2016). Destek Eğitim Odaları ve Öğretmenler Üzerine Betimsel Bir Çalışma: Tokat İli Örneği. *Journal Of European Education*, 6(03).

Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniğı: Görüşme. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi içinde Araştırmalarda Görüşme Tekniğı, 24, 543-559.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (1999). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Creative Commons licensing terms

Authors will retain the copyright of their published articles agreeing that a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0) terms will be applied to their work. Under the terms of this license, no permission is required from the author(s) or publisher for members of the community to copy, distribute, transmit or adapt the article content, providing a proper, prominent and unambiguous attribution to the authors in a manner that makes clear that the materials are being reused under permission of a Creative Commons License. Views, opinions and conclusions expressed in this research article are views, opinions and conclusions of the author(s). Atlas Publication and Turkish Special Education Journal:International Research shall not be responsible or answerable for any loss, damage or liability caused in relation to/arising out of conflict of interests, copyright violations and inappropriate or inaccurate use of any kind content related or integrated on the research work. All the published works are meeting the Atlas Publishing requirements and can be freely accessed, shared, modified, distributed and used in educational, commercial and non- commercial purposes under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).